

Кызыл хоорайның партия активниң хуралы

Былл хоорайның партия активниң хуралы 1955 чылда «Мая» ажилының продуктуларын бүдүрерин көзүлдүргүдүйтүрүп СЭКП ТБ-ның доктаалы күссүрү талазы-биле хемчегер дугайында партия обкомунун V пленумунун шийтпирлерин хоорайның партия активни чугаалашкан. Ол талазы-биле илеткелди СЭКП обкомунун секретары эш Тока ыткан.

СЭКП ТБ-ның январь Пленумунун шийтпирлерин бистин область ажилчы чоннары бүгү совет кижилер-биле бир дөмей политиктик болгаш күш-ажалын көдүрүп-күн-биле уткуп ап, тараа бүдүреринин база маа ажилының продуктуларын беддеринин перспективтик пландарын чугаалашкан, зарын ажык күссүрүни социалисттик чарышка хүзөөнип турарын илеткелчи демделген.

Областа тараа бүдүрерин 1953 чылда турганымга денгээр 1960 чылга чедир дөрт катап, а 1954 чылдың денгээр 1,8 катап өстүрөр. Тараа культуларынның гектар бүдүрүлгөн алыр дүжүтү 16,3 центнер чедирер. Кур болгаш куруккан черлерин шийткөөрүнүн оруу-биле тарыга шөлдери улам калбарар.

1954 чылдың денгээр областа маа ажилының продуктуларын бүдүрерин дык өсөр: эътти—3 катап, сүттү—3,5 катап, дагаа чуургалары—3,3 катап, дүктү—5 катап көвүдүлүр.

Ичанаган инитинин маалыга бижып чөм-суруну тургузарының, маа кажааларының немелде тулгаларын калбартырынып, көдө ажил-агыйды хөй күш негетинер ажилдарын механизастарының тодаргай сорулгалары колхоз, совхоз бүдүрүп перспективтик пландарында көрдүгө.

болгаш оң чикээрге Чөөн-Хөмчик районда «Коммунизмче орук» колхозтун даргазы эш Настык-Торжу, «Искра» колхозтун даргазы эш Догутту, Бай-Тайга районда «Муракчы» колхозтун даргазы эш Доржулдай, Биш-Хем районда «Былл тараачын» колхозтун даргазы эш Астафьев оларның аттарын алган. Ол эштер болза, колхозчуларын бекке идегенин чедип ап, партиянын болгаш чазактың салган сорулгаларын амдыралга күссүдир дээш чүткүдүт демсескин келгенер.

Ичанаган СЭКП ТБ-ның сентябрь Пленумунун соонда область колхозтарын удурутур калдар-биле бижыглар ажил дык кошкак чорутунганын илеткелчи айткан. 80 ажык колхозтар даргаларының 50 ажык хуузу өгө болгаш дооснаган ортумак билгинин база хөй-хөй колхозтар даргаларының ажил-агыйды дуржугаама дык чазык болуп турар. Ичанаган областьтың колхозтарының 40 чыгым дуржулгалыг удурутурларын шийтпир чорудары чугула деп илеткелчи чугаалаган.

Колхоз даргаалары хуулууг болгаш харымсалганы ажил болур. Колхозтарын удурутур ажилдарының эки ажилдакчыларын шийтпир чорудар дугайында партиянын болгаш чазактын кыйгырынын областтык партия, совет, ажил-агыйды органнынын, бүдүргө болгаш албан черлеринин ажилдакчылары ичин-биле дөткөн, хожауап каап турар колхозтарга дуулаам чык көргүдөр дугайында боттарынын илти күзүлгөн илердин турарлар. Ол дугайында партия райкомунунга болгаш обкомунга баштайгы кирген билдиришкенин хемчегер турар. СЭКП-ниң белеткелдер Министрствозуну Тыва автономнук областа төлөөлүлүк орадакчымы эш Табга, СЭКП Кызыл хоорайнун секретары эш Аракча, СЭКП обкомунун саң-агыйды секторунун эргелекчи эш Зарбер, Кызылдын АТБ начальниги эш Жигалов, ажилчы чоннарын депутаттарының Кызыл хоорай күссүрүниң даргазының орадакчымы эш Юртаев олар колхозтарга барып ажилдаар дугайында билдиришкенин киргенер. Ол ишкар районнарын удурутур ажилдакчыларында ол дугайында хөй-хөй билдиришкенин келген. Кара Далай чанында курортта дымтанып турар эш Найдын (Сүт-Хөл райукусок даргазы) партиянын болгаш чазактын кыйгырынын танышкан, ам колхоз даргааларын шийткөөрүнүн дугайында СЭКП обкомунга телеграмма-биле мелеген. Моон алгаш көргө, партияни болгаш партия кижигуну эвестер көдөгө ажилды партиянын база уагустун хүндүтүп даалганы кылдыр көрүп, колхозтарга баар деп кыйгырыга база-ла чатыгы эштердики харылзап турарынын хемчегер деп илеткелчи демделген.

Эш Тока болунун илеткелинге Кызыл хоорайнын албан, бүдүргө болгаш өөрдө чедиринин талазында колхозтарга шөф дуулаамчымы көргүдөрүн күштедиреринин эргежок чуулганын маалымлаа хоорук бо ажилды өзү барымдаалап, бирократтыг байдал-биле удурутур турарын тодаргай чиктерге көргүзүп шүгүмчүлөөн.

Экспедициянын, авторотаның коллективтери боттарында бижыглар колхозтарыны дуа чедиринин чугаалап көрбөөнөр. Хоорайның коллективтеринде ногаал болгаш картофель тарылгазын удегерин чорударын, хоорай чогууну колхозтарынга шөф дуулаамчыларын күштедиреринин хуулуун турганын.

Хоорайнын партия активниң хуралы чугаалашкан айтырыг дугайында тодаргай шийтпирин хүзөөн алган.

Колхозка ажылдаар ДЭЭШ

Хордуу ирей бажынынга Ажил соонда — кежээ келген. Хоорайга турган уруу, Аалымда келген орган.

Былл-биле мендешкен, Кыргыз ирей уруун көргөн: Кызылтаннаа чыкк арны Бажангыдан хөлүгү болган.

—Албан ажил ужуру-бе? Азы шөзө алдым-бе?—деп, Былл баштай хөрөөлөктө Кыргыз оон айтырып-тыр.

Ходу-биле чатыын суйбоаш, Хөөг эргим үнү-биле: —Колхозка, маа ажилдаар дөш, Хоорайдан келдим — диген.

«Баштактынн орун ол бе, Бешкырааштынн боткан бе» деп, Баштай ача хөйну болуп, Пат-ла кайтай берген орган.

—Чаа, ачай билеп ал — дөш Адамыңче эвлек көргөш, Ам-на уруг келгенниң Чыгыжым тө каап берген:

—Колхозуну даргааларым Көвчүт күзеп дөштөмбей, Өрүдүлгөн хоорукма Өөрү-биле кады киирдим...

Арбын дүжүт алдыр! — деп Партиямы кыйгы салган. А мен орта харын кылдыр, Байгы келген хөрөө-не бо.

—Млап шын-дыр, мыак уруум Мык билеп алдым—дөштөн Кызымын оң холун туткаш, Кыргыз ача чатып сөзөгөн;

—Ажыл-ише билин, күжү Ам-даа кымып өргү кызым, Партиямыска, чазалымска Маадыр илти баралгат-ла!

Д. ДЫРТЫМ.

Колхозта тулуг

Току районун «Май 1-ни» колхозтун тулуг бригаданы эртең чылын 23 чуртталга бажынарын тулар планын тургаш, 25 чуртталга бажынарын тутуап, пайдан дашкаар 300 кизи оаууттүг бар күлбүтү, башкылар чурттаар 4 өрөөл бажынын болгаш шөзө малга бир кажаалын тутуап.

Тулуг бригаданы маа мурнакчылар Ангылай, Седенбаа, Алым-оол болгаш Даачык олар ажил нормазын хүн-бүрдө 150—250 хуу чедир күссүрүп туралар. Тулуг бригаданын бригадир эш Шагнаамай бригаданы өкү удурутур, тулугуларын күш-ажалын өкү организастап турар.

Н. ОРУНАЙ.

МАЙ МУРНУНУН ШАЛЫПЧЫ ЭЭЛЧЭЭ

Чадаанын комбинатчыларында

Чадаанын үлетпур комбинатынын ажилчылары май мурунун социалисттик чарыжыга киргеш, бүдүргөчүлүк чедирширини чедип алганын, Комбинатчылар март айның бүдүргө оналган хуусаа бетинде күссүрүп, ам апрельдин оналган хуусаа бетинде боттандырар дөш демсескин турарлар.

Байырлаалга алдар болдурган социалисттик чарышка эш Быковтун баштаан стотлар цехи тергилен турар. Стотларжылар продукцияны бот-унезин чигедир болгаш оң шынарын экижидир дөш демсеске чогулгалыг түнделди көргүсөн. Инда Мошун биле Күжүгөт эрестик ажилды, оларның чазан кылгылары шөвөргин бижымын талазы-биле хемчегерлерин бекке үнелелин ап турар. Во ыныш чедирширини коллективтин даарыкчылары чедип алган. Комбинаттын даарыкчылары хөрөөжеринин чайгы патьелерин чаа хөвирлөп биле шынарыг кылдыр даарынын мергидини-биле шийткөөн алганын. Олар чыгыкчыларың өөрүп четириникин чатыгы удаа эвес алганын.

Шалыпчы ажилдың эелчээнде

Областын муракчы бүдүргөчүлеринин инициатива-биле өгөлөн Май биргалдар болдурган социалисттик чарын Бай-Хаактын үлетпур комбинатынын бүгү кижигунерин маалым ажилдың эелчөөчө көдүргөн.

Бүдүргөчө эш Горбачевскийн баштаан даарыкчы цехи мурунку ыныш маалым ажилы-биле маалым турар. Цех март айның планын хуусаа бетинде күссүрүп, Даарыкчыларын иштинде эштер Проскураева, Данилова, Залетина олар бекке хуузаалган алгаш, сөзөгөн сөзүн ажил-хөрөк кырынга бүтүрүп туралар.

Стотлар цехинин комсомолчулары даарыкчыларын база чыдып казбайн турар, Комсомолчу стотларжылар бекке бүдүргөчүлүк күш-ажалын үлетер-чигээр көргүзүп, коллективтик иштелгени төлөткөн боттарынын кызык ажилдары-биле чатыгы удаа эвес бадтыканын. Комбинатчылар боттарынын бүдүргөчү чедирширинге үнелелеш апрель айның программаның код көргүзүлгөр талазы-биле долдур күссүрүпн хүзөөнөр.

Хүлээлгезин күссүрүп туралар

Май биргалы алдар болдурган социалисттик чарышка чаа хүлээлгени алгаш, Шагна-Армынның райдетпур комбинатының коллективти ону ажил хөрөк кырынга боттандырар турар. Олар бо чылын бирги кварталынын планын хуусаа бетинде күссүрүп дөш сөзүн ээлеп шыдаанын.

Квартал планын болгаш март айның оналганы комбинатчылар ажык күссүрүп. Чарышка эш Смердовтун баштаан стотлар цехи муракчы болуп, бүдүргөчө планын код көргүзүлгөр талазы-биле чедирширинин күссүрүп. Инда бүдүргөчө оналганы күссүрүп турар кизи чок. Стотларжылар өштер Кизев Билюнов олар боттарынын муракчы ажилы-биле шыгалар, хүн-бүрдө илти норманы күссүрүп турар.

Социалисттик чарын даарыкчы цехи комбинаттын муракчы цехи—стотлар цехинин депелелгиче чедир көдүргөн. Дуржулгалыг даарыкчылар өштер Сухова, Маркелова болгаш Прудникова олар эелчөк норманы 150-ден 200 хуу чедир күссүрүп, өкү шынарын дааргалыг кылдырып берип туралар. Коллективтик кижигунер ажилды темпизин күдүлөтпөс дөш демсескин туралар.

Шилчирик Кызыл тукту мурнакчы районга тывыскан

1954 чылда чуртталга, культура-амдырал болгаш бүдүргөчү тулугуларын планын күссүрүп талазы-биле областтык социалисттик чарыжын бирги черин эелчөөн Өвүр районга СЭКП обкомунун болгаш облүссөмнүн шилчирик Кызыл тугу тывыскан.

Шилчирик Кызыл тукту СЭКП Тыва обкомунун болгаш облүссөмнүн мурундан ВЛКСМ-ниң область Комитетинин секретары эш О. Алым-оол СЭКП Өвүр райкомунун III пленумунга СЭКП райкомунун секретары эш О. Лопсан-Серенге хуузаалган берген. Тукту хүзөөн алгаш, эш Лопсан-Сереннин чугаалааны болгаш:

—СЭКП обкомунун болгаш облүссөмнүн хүн-бүрү удурутурга-биле СЭКП райкомун, райкусок, районун

бүгү ажил-ишчлери 1954 чылда тукту планын чедирширинин күссүрүп, СЭКП обкомунун болгаш облүссөмнүн шилчирик Кызыл тугун чаалап алган. Районун партия, совет организастаарынын, бүгү ажилчы чогууну сорулгазы болза, СЭКП ТБ-ның январь Пленумунун шийтпирлерин амдыралга боттандырар, 1955 чылдын тулуг планын күссүрүп дөш күжөйшкенин ажилдаар болур.

Тук тывысканынга холбаштып колхозтар даргаалары, колхозтарда партия өгө организастаарынын секретарыларын, көдө ажил-агыйдын тускай эртемниглерин чүвө чугаалап, чаа-чаа хүлээлгелерин алганын.

Чөөкчө чаа ажилчы чоннар депутаттарының Сүт-Хөл район Советинин күссүрүп комитети көдө Советтер даргааларын болгаш секретарынын үш чокунук семинарын эртерген.

Семинарның киржикилерин СЭКП ТБ-ның январь Пленумунун доктаалы өөренишкан, аңаа хамаарыштыр көдө ажил-агыйдын айтырыларынның база Советтеринин организастаарынын ажилдарынның темаларына декларацияларын дынаан болгаш Советтер ажилынын талазы-биле боттарынын дуржулганын содушканнар.

С. САНДАН.

ЭРТКЕН ЧЫЛДЫҢ АЖЫЛ-АГЫЙ ТҮНДӨЛДЕРИ ЧҮНҮ КӨРГҮСКЕНИЛ

1954 чыл болза, СЭКП ТБ-ның сентябрь Пленумунун салган сорулгаларын күссүрүп баштайгы чыгы болган. Бо чыл күш-ажалын чаа-чаа чедирширинин-биле демделген. Тыванын колхозчулары бүгү совет улазы-биле көдө ажил-агыйдын хөжүдөнде кирген салымшыкка чоргаларын турарлар.

СЭКП ТБ-ның февраль-март Пленумнарын шийтпирлерин боттандырышкан, область колхозтарын эртең чылын тараа культуларынның тарыга шөлдү дык казарткан. 1954 чылда 40 муң гектар ажык кур болгаш куруккан черлерин аңдарган болгаш чөс-чөс мүдүдү өкү шынарын тарааны алыр аргалыг болган. Оң-биле колхозтарын болгаш колхозчуларын орулгалары өсөөн. Чөжө, чүгө Каа-Хем районун колхозтары хөвү ажилдарында акша орулгаларын каш катап өстүрүп. Ол орулгалар 2,5 миллион рубль болган, оон иштинде тараа культуларыннда алдынган орулгалар 2,3 миллион рубль.

Келген. Бо болза, бүгү хөвү ажилдарын беддерин агротехникага үнелешкөн, чогуур өбүдө чоруду турары-биле таймалыр-латаныр. Мал ажилында колхоз 445 муң акша орулгаларын алган, тодаргайларга колхозтун бүгү орулгаларының 60 хуузу болур. Ичанаган бо колхоз-биле көжө, агаар-бойдус болгаш хөрөңү талазы-биле бир дөмей байдалга турар «Ленинниң оруу» колхоз чыл бүдүргөдө оон эвөөш дүжүт ап турар. 1954 чылда «Ленинниң оруу» колхозка ортумак дүжүт гектардын 14,2 центнер болган. Оон чылдагалы болза, ол колхозка агротехникамын шыа эвес чорутканында, ажаап алынмыш ажилдарынның хуузаалы узаатканында, колхозта тарааның чидиргелери хөй болуп турарында болур.

Колхозчуларын күш-ажалың илеткелчинин, МТС-терин талазында көргүзүп турар дуулаамчымы өскөенин түң немелде колхозтарын үнүш ажилында алыр орулгалын дык улааттырар аргалыг болган. 1953 чыл-биле дөмейдөргө 1954 чылда ол орулгалар 2,5 катап өскөн азы 11 миллион рубль болуп турар. Эртең чылын бистин областьтың МТС-тери мергидинин калдар-биле алдырттыган. Ам көдө ажил-агыйдын тускай эртемниглерин колхоз бүдүргөчө бар, чамды колхозтарда ий-иңи кизи ажилдап турар. Колхоз бүдүргөчүлүгүндө иштинин шийтпир күш болуп турар МТС-терин ролу өскөн. Тараа чаштырылганы, чыгы, күсүк чер амдырылганы 100 хуу, ажаап алынмышын 95 хуу мезгилдестатынган.

Тараанын дүжүтүн беддеринин талазы-биле бистин колхозтарымыс уаг куулаарыларым болуп турар. Маана Бардык-Хөмчик районун «Бодьшевск» колхозун чикеп ап болур. Ол колхоз 992 гектар шөлдүк ба бүдүргөдөн ортумак-биле 27—27 центнер тараа культуларын алган. Колхоз сөдүгү каш чыл дарыны дургууда бекке дүжүтүтүп ап

көргөшө черлерде ам ону тарымын шийткөөн турар. Оон чикээрге Чаа-Хөл районунуң Молотов атыг колхозу ап болур, мааа бир лагуарында-ла картофель-биле катый санаарга ногаа культуларынга 13 гектар хире черин тускайлан. Колхозчулар агроном эш Калинин удурутурга-биле чедиршир саважыгаштары чогуур үнелде белеткен, парниктерин кылдып, рассаданы өстүрүп берген. Ногаа тарыкчыларының кызыкмакый ажилы өөрүшкүдү түнделдерил болган. Капустанын дүжүтү гектардын 300 центнер, огуруттын—108 центнер, согунамы—140 центнер, картофельдин—100 центнер болган.

Ногаа ажилы ажил-агыйдын орулгалы алдыр болур дөзөгөни колхозчулар бүдүргөн. Кызыл районунга ногаадан алган орулга ортумак-биле 100 муң акша рубль болган.

Иштинин маа ажилын хөжүдөрүнүн талазы-биле областьтың колхозтары эвөөн чедирширинин болуп турар. Бо дугайы ма ажилында алдынган акша орулгалары тодаргай хемчегер турар. 1953 чыл-биле денгээр өгө орулга бо чылын 1,5 катап көвүдөн. 1954 чылда колхозтар иштинин маа ажилын хөжүдөрүнүн күрүпө планын маалым бүгү чүзүгүнү талазы-биле чедирширинин күссүрүп. Бистин колхозтарымыс ма ажилынын уаг ажил-агыйлары болуп турар. Тес-Хем районун колхозтарынын бирөөнигө ортумак-биле 10 муң баш ажык хөй, өшкү оналжын турар. Бай-Тайга районун Сталин атыг колхозта иштинин бүгү чүзүп маа 25 муң ажык баш болуп турар. «Муракчы» колхоз областтык ма ажилы уаг ажил-агыйларынын бирөөн. Колхозтун маалчылары ма ажилын хөжүдөрүнүн планын чедирширинин күссүрүп. 1954 чылдың октябрь 1-де колхозка 25 муң ажык хөй, өшкү, 1500 хире мыкыстыг уаг бода мал, 1000 баш чыгы, 27 төрүр кыс хазаннар

бар турган. Колхоз иштинин-биле сүт саалдынын планын күссүрүп.

Чурттуг маалы экижидеринин талазы-биле уаг ажил колхозта өгөлөн. Бо сорулга-биле колхоз албаны уксаанын 12 баш кошарларын сатып алган. Нарын дүжүт хөй ажилын сайырадыры ма ажилында акша орулгаларын көвүдүрүп арган бээр. Чурттуг инек малын сикменталь ма-биле эдерштирер, инекти бызаалында чарып саар чорук сүт саалдынын көвүдүрүп арган бээр. Саачылар Хомушкү, Хуусаал болгаш өскөлөр мыкышан ажилына хөй күштерин, билин, берип турар. Колхоз 1954 чылда маалдан 603,5 муң рубльдин орулгалын алган, ол болза, колхозтун бүгү орулгалынын 65 хуузу болуп турар. Хөй орулгалыг болур чорук бүдүргөчө болгаш чуртталга туулушкуну чорудар арган бээр.

Иштинин ма ажилынын көдүрүшкүнү дөш чедирширинин демселдин чиктерини областьта эвөөш эвес. Мал ажилын хөжүдөрүнүн хөрөөнү өздүгү холга алган, бар турар аргаларын шыа ажилдап турар черлерде чедирширинин чедип алдынган. Областа сурагалыг саан чылар Маады Бичиг-урут, Шведова, Корольева, Кара-Сал болгаш өскөлөр-даа инек бүдүргөдөн ортумак-биле 1500—1700 литр сүттү саап алганын. Биш-Хем районун «Былл тараачын» колхозта бызаа ажаакчымы Фунтизова, Чөөн-Хөмчик районун «Коммунизмче орук» колхозта Мыйдок 40—90 бызааларын күн-хүнде ортумак немелде дөйөнүн 700—850 грамм кылдыр өстүрүп алган. Танды районун «Кызыл партизан» колхозтун койжугу Оюн Ноокал хөй бүдүргөдөн ортумак-биле 2,5 килограмм дүк кырып алдын чедип алган. Хөй кадарчылары Дамбажы, Мошун Доржу, Төлдүк Динаа, Давал болгаш өскөлөр төдүрүп 100 баш хөй бүдүргөдөн 105—110 хураганарын өстүрүп алган. Чөөн-Хөмчик районун «Кызыл тараачын» колхозтун кадарчылары Куулар Лопсан, Кызыл-оол, «Коммунизмче орук» колхозта Хунай-оол, Биш-Хем районун Ленин атыг колхозта Сат Дамды болгаш оон

бар турган. Колхоз иштинин-биле сүт саалдынын планын күссүрүп.

Чурттуг маалы экижидеринин талазы-биле уаг ажил колхозта өгөлөн. Бо сорулга-биле колхоз албаны уксаанын 12 баш кошарларын сатып алган. Нарын дүжүт хөй ажилын сайырадыры ма ажилында акша орулгаларын көвүдүрүп арган бээр. Чурттуг инек малын сикменталь ма-биле эдерштирер, инекти бызаалында чарып саар чорук сүт саалдынын көвүдүрүп арган бээр. Саачылар Хомушкү, Хуусаал болгаш өскөлөр мыкышан ажилына хөй күштерин, билин, берип турар. Колхоз 1954 чылда маалдан 603,5 муң рубльдин орулгалын алган, ол болза, колхозтун бүгү орулгалынын 65 хуузу болуп турар. Хөй орулгалыг болур чорук бүдүргөчө болгаш чуртталга туулушкуну чорудар арган бээр.

Иштинин ма ажилынын көдүрүшкүнү дөш чедирширинин демселдин чиктерини областьта эвөөш эвес. Мал ажилын хөжүдөрүнүн хөрөөнү өздүгү холга алган, бар турар аргаларын шыа ажилдап турар черлерде чедирширинин чедип алдынган. Областа сурагалыг саан чылар Маады Бичиг-урут, Шведова, Корольева, Кара-Сал болгаш өскөлөр-даа инек бүдүргөдөн ортумак-биле 1500—1700 литр сүттү саап алганын. Биш-Хем районун «Былл тараачын» колхозта бызаа ажаакчымы Фунтизова, Чөөн-Хөмчик районун «Коммунизмче орук» колхозта Мыйдок 40—90 бызааларын күн-хүнде ортумак немелде дөйөнүн 700—850 грамм кылдыр өстүрүп алган. Танды районун «Кызыл партизан» колхозтун койжугу Оюн Ноокал хөй бүдүргөдөн ортумак-биле 2,5 килограмм дүк кырып алдын чедип алган. Хөй кадарчылары Дамбажы, Мошун Доржу, Төлдүк Динаа, Давал болгаш өскөлөр төдүрүп 100 баш хөй бүдүргөдөн 105—110 хураганарын өстүрүп алган. Чөөн-Хөмчик районун «Кызыл тараачын» колхозтун кадарчылары Куулар Лопсан, Кызыл-оол, «Коммунизмче орук» колхозта Хунай-оол, Биш-Хем районун Ленин атыг колхозта Сат Дамды болгаш оон

даа өскөлөр бир баш мыкыстыг бода маалдын күн-хүнде ортумак семитилгенин 850—1000 грамм чедиргенер.

Эртең чылдын иштинде бистин колхозтарымыс организаста талазы-биле бижыгып, акша орулгалары өскөн. Ам областьта миллионер 2 колхоз бар (Биш-Хем районун «Кызыл тараачын» болгаш Кочетов атыг колхозтарын.) Орулгалары 700 муңдай 1 миллион чокушпап турар колхозтарын саны өскөн. Бир эвөө олар 1953 чылда 6 турган болза, 1954 чылда 15 болу берген. Колхозтар хөй ажилдарын ажилдагылар апарган. 1953 чыл-биле денгээр хуузаалган фондуже акша кирери 2 катап өскөн. Хуузаалган фондуларын өзүдөш бүдүргөчүн колхоз хөрөңгилеринин өзүдөшүнүн дугайын, уаг капитал туулушкуну дугайын хемчегер турар. 1954 чылда область 5 электри станциянын туткан, колхозтарда илти дилдирер 10 ажык шилераларын ажилдагыга кирген, 30 ажык автомашың нагар сатып алдынган.

Колхозтарын хөй-иштин ажил-агыйдын өзүдөш колхозчуларын материалды хандырылганын беддеринге илти берген. Күш-хүнүнү акша үнезин 1953 чыл-биле денгээр область ортумак-биле 2 катап өскөн. 42 ажык колхозтар акша орулгалынын 45 ажык хуузу күш-хүнүгүн хуузаалган. Областың 20 колхозтарында күш-хүнүнү акша үнезин ортумак-биле 15 рубль боуп турар. Току районун «Совет Тыва» колхозка күш-хүнүгө акша-биле 10 рубльдин берген. Бир күш-хүнүгө таразы-биле талазы областьта 1,5 катап өскөн. Чөөн-Хөмчик районун Калинин атыг колхозка бир күш-хүнүгө 7,6 килограмм тараа берген. Олга районун «Коммунизмче орук» колхозка бир күш-хүнүгө акша-биле 4 рубль болгаш 5 килограмм тараа оналжын турар. Күш-хүнүнү акша үнелешкөн өзүдөш-биле чедирширинин планда ажык продукция алганы дөш немелде төлөвү тысырын колхозтар күвөткөн. Областың 46 колхозтары немелде төлөвүлөринин 1956 хөвү ажилдакчыларынга, 356 маалчыларга

болгаш өскө-даа колхозчуларга төлөп берген. Немелде төлөвү кылдыр 600 баш хураганарын, 3 муң центнер ажык тарааны болгаш өскө-даа хөй продукциянын берген.

Колхозтарын иштин ажил-агыйдын өзүдөш Москвада Бүгү-өннелдиң көдө ажил-агыйды илеткелчиге бистин областтын хөй-хөй колхозтарын киржидиг хемчегер турар. Олар дөштөгө киржикилери болуп, боттарынын чедирширини көргүсүшкан, аңаа баргаш чаа, дашылган чүдүдөрүн хөй-хөй өөренип алган. Дөштөгөниң код комитети Тыва областың дээр колхозчуларын шаанаан. Бистин областтын колхозчуларында 2 кизи бече алдын медаль-биле, 6 кизи уаг мөңгү медаль-биле, 19 кизи бече-мөңгү медаль-биле болгаш 122 кизи хуаер медалдар-биле шаанаткан. 2 колхозту (Май 1) болгаш «Кызыл тараачын» колхозтар) автомашына-биле шаанаан. Оон аңгыда үнелештиктер-биле элөөн хөй колхозчулар шаанаткан.

Бир эвөө колхозтар ээрттигемс куулаарларын болгаш аргаларын додуу биле ажилгаан болза, 1954 чылда моон-даа уаг чедирширинин турар ийик. Бо дугайын колхозчулар өтөт-соңгулгалыг хурадаларга чугаалап турган. Эртең чылдын таарымчалыг аргалары турга-даа, элөөн хөй колхозтар планын дүжүтү күссүрүп. Иштинин ма ажилынын хожауап турарын хурадаларга шийгиш шүгүмчүлөөн. Тес-Хем, Барының Хөмчик болгаш өскө-даа районнарын колхозчуларын боттарынын савадалына колхоз баштар черлерин маалым чөм сурун көвүдүрүп талазы-биле сула ажилдап турар деп демделген. Иштинин ажил-агыйдын өздүгү ээлери колхозчулар эртең хурадаларга боттарынын чарыжыларга колхоз бүдүргөчүлүгүн моон солгалар өзүдөшүнүн болгаш чекетке чедирширинин оруун алтып турганын. Бо чатылгалар 1955—1960 чылдарда колхозтарын перспективтик пландарында бөдүнүп боттандырганын тывар.

В. СОКОЛОВ.

КОЛХОЗ ХӨГЖҮЛДЕЗИНИН ПЕРСПЕКТИВТИГ ПЛАНЫН КУҮСЕДИР ДЭЭШ

Барьын-Хемчик районнуң „Большевик“ көдээ ажыл-агый артелинде

Нийтин мал ажылының продуктулуун бедидери — кол сорулга

СЭКП ТК-ның январь Пленумунун доктрина бистиң көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары танышкан, чокчок каш чылдарыны иштинде малдык продуктулуу чорун бедидериниң аргаларын сапп көрүп турган, беш чылдың перспективтиг планын ажыдап кылган.

Эрткен чылдарда мал ажылының продуктулуу деңгээли чыгыс болган. Малга быжыг чөм суурун белеткээриниң ажылдарын колхоз баштар чери-даа, колхозта партия аге организацианы-даа чутулага көрбөй келген. Ылангы маалдык быжыг чөм суурун белеткээриниң планын онаалгаары эрткен чылдарда күөсетимей турган. Сиген шөлдери сугтарар ажылдар беш чортунмай келген. Тараа бүдүрүлгезиниң ажылдары баш-лаа катуу ден негиз чорудуп келген бис. Чангыс болган хөй чылдык ситенерин тарылгазынын планын чыгчылаа душтуур күөсетимей келген. Мал ажылының перспективтиг планын чогаалары бо бүгүн барыкчалал келген.

Перспективтиг планын чогаалажып көрүп тура колхоз мал ажылында бедик продуктуларын ап болурун аргаларын, мал чөмөрүнүн куралдары бистиң колхозта барып санап көрсөн бис. Мал ажылында азыр продуктуларын дык көөдөлдөрдүн аргалары бисте бар. Малдык баш санын өстүрүп болган продуктулуу чорун бедидер талазы-биле 1955 чылдан 1960 чылга чедир улуг ажылдарын кылдыр көрдүгөн. Шээр малы 2,7 каттап, ийбетиг боа малды 498 баш турганын 1010 баш чедир, 26 баш хаананы 503 баш чедир өстүрүп болган 350 алыл атырарын тургузу азыраар. Чүртүгү көндө 2 килограмм дүтүт, уксаяны экинчилген меринес, каракул, хойлар өд 3 килограмм хире дүтүт азыр. Уксаяны экинчилген 1400 баш хойдуу бээзаны Орта-Хемге тургузары көргөн. Төлөвиле баугар кылдыр кажааның туугун бо чылдан эгелден. Колхоз төвүндө 60 баш база кирер бир кажааның туугун база кылган эгелден. Шээр малдык 38 кажааларынын шынарын экинчилеп, азе кылдырын планга көргөн. Бо чылын 1000 хойун дүтүт электри-биле кыргымыр чери тургузар. Мал ажылында хөй күш кирер ажылдарын механизастар. Инектерин саар, чөмгөр, сугтарар черлерин туудун кылдыр чутула сорулга кылдыр сандыган.

Малдык чөм суурун белеткээр талазы-биле улуг ажылдар чорутунар. 1955 чылда 2400 тонна ситенини, 613 тонна ситесту, мал чөмөгө 367 тонна тараны белеткээр. Колхозта уксаяны малдарын көртүгөн хайнап малдар бар. 1954 чылда дон уксаяны акырын хайнастаан борбалар, сикменталь уксаяны 25 молдоргалар, 320 баш каракул хойлар бар. 1960 чылда буденопчу, дон уксаяны бүдүрүчүлөр бүрүн хандыртынар болган 1960 чылда 120 инектерин бызааларында чарып саар. Ничан инек бүртүгүндө орту-

маа-биле 1400 литр сүттү азыр, 7557 каракул хойларын турар бис. Бир хойдан азыр дүк 2,8 килограмм чедер.

Мал чөмүн чөмүр санын кылдыр белеткээринге эң чутула чүдү болуп хөй чылдык болган чангыс чылдык ситенерин база тарымал тоорукту 1960 чылга чедир 78 гектарын Ак-Хемге, Шивалиг Хонаша, Орта-Хемге тарымар. 300 гектар чөмө ситенерин тарымарын көргөн, 1000 тонна ситес кирер 15 онгарыны даш-биле кылган чутулажып кылдырын планнаан.

Эт, сүт бербес брак малдарын күрүнгө садарып болган атыра херегаларын көргөн. СЭКП ТК-ның январь Пленумунун доктрина танышкан малчынар бо чылдык малдык чаш төлүн бүрүн камгалап алыры, тус черин бир хойдан 1,8 грамм дүтүт кыргын алыры, инек бүртүгүндө 500—600 литр, сарык бүртүгүндө 400 литр сүттү саап алырып күлөнгөн. 10 кара дилгени бо чылдан эгелден азыра белеткээр планга көргөн. Бо чылын кукурузуны 5 ганы, тарымал тоорукту 12 ганы тарымар. Урезиннер бүрүн белеткеегил болган ол культураларын тарымар черлерин аптай, белеткеп турар.

Тургузу азыраар инектерин 950 литр сүттү азыры көрдүгөн, 11 инектерин бызааларында чарып саар. Инектерин бызааларында чарып саар чорук хөй чөмө дилгин турар бүдүрүчү кыжылары ол арта биле саап турар инек бүртүгүндө 3—4 литр сүттү алган, санданы мурундажыптан бедиткен дуржулаа бүтүрөтөн.

Мал ажылында хөй-иничиниң контролун тургускан бис. Ферма эрежелдеринге болган малчынарда ажыл-хөректин башкарып шөлдөр, дурдулагып килерин илдир кыргып. Колхозта комсомол организацины мал ажылына киржилгенин экинчилеп. Мал кажаалары тулар черлерде колхозта комсомолчулар ажыдап турар. Малчынар болган мал фермаларыны ажылдакчылар СЭКП ТК-ның январь Пленумунун доктрина ам-даа өөрөкүр. Партия организацины малчынар ортузуна 11 киле составыг агитаторларын быжылаан. Ону коммунист Бонуй-оол удурутун турар.

Бо чылын малчынарның тургаларында 5 бажынарның туларын көргөн. Амгы чылда 3 бажынарның ханзы досутун турар. Апаа херегаларын турал материалдарын сөөртүп чедирген. Малдык баш санын көөдөлдө-биле чергелешир оң продуктулуун бедидерин барымдалааш, мал чөмү тарымар тускай бригаданы тургускан бис. Бригада ам ажылында эгелен кыргып. Бистиң колхозтуң малчынары Бүгү-өлкөлдүн Көдээ ажыл-агый делегалезиниң киржилгени, малчин коммунист Даптананың дуржулагыны өөрөкүр турарлар. Колхозтуң хөй фермаларында төрөөн хойларын хураганары бүрүн дорутун турар.

X. СЕМИС-ООЛ,
Колхозта партия аге организацианың секретары.

болган ситен көзөр черлеринде кезелип сүттүт малга болган хааннарда ногаан чөмөр белеткээр шөлдөр кылдыр ажылдары планга көрдүгөн.

Бистиң планмыста чамык көртүгүчүлөр бар турар аргалары үндөйлөшө аклаа чедир ажыдап кылдырмаан дээрин чутаалаар хөрек. Беш чыл планын чогаалып турган колхозтуң башчар чери ситен ажылының талазы-биле айтырылга улуг бергелешинерге таварышкан. Ол бергелер чүдө дие, колхозка чер ажылдактын багай билиринде, колхозка быжылаан черлерин (одалары болган ситен көзөр черлерин калы алдыра) актыны ам-даа тыныштырмаанында. Одаларыны болган ситен көзөр черлерин чамык участоктарынын шөлу билинмес, ол участоктарда ситениң дүжүдү база одаларын чамдыктарын ситен шөлуңе азы тарылга шөлуңе шалчидери чедир көрдүгөн. Одаларын сезон аайы-биле ажылдары-

Тудуг талазы-биле чорудар хемчеглер

Бисте 112 колхозчу өрөгелер сууружаан. Колхоз төвүгө эрткен беш чылдарда кандык-лаа тудулар турбаан. Ам мында ийжи, малдык экинчилгелери, электростанцияны, колхозтуң 7 чыл шолжазы, магазия, чунар бажып бар аларган.

Иңчарга кылдырган ажылдар бистиң оочуктурбас учурулу. Колхозта ам-даа 255 өрөгелер агарде чурттавышкан турар. Чангыс бо чыже беш чыл тудуг талазы-биле бистиң мурунувуча санданын турар сорулгаарыны дык улуг хөмөлдөрдүн чуртаалар турар. Перспективтиг планга суружулаже шилчилгени 1957 чылда бүрүн доозары көрдүгөн. 1954 чылда 32 чуртаалга бажынарнын туткан бис. Ам мындагы техник-биле ажылдар болувербес санданын сорулгазы канчап-даа күөсетип шылдак бис деп чүвени колхозчулар эки билди турарлар. Бо чылын 100 чуртаалга бажынарнын туларын планга көрдүгөн. Ону күөседериниң аргаларын мынчар санан көргөн бис. 2—2 аял ишти чуртаала 50 бажынарнын тулар, оон ангыда малчынарның боттарынык эгелччи сандарыны баугар түрүм черлерге төлөвиледен дашкаар 10 бажынарнын тулар. А оон 5-жанын ханаларын тулап тургускан. Бүдүрүлгезин ийи тудуларын, оон ангыда күбүтү тулап турар. Чүртүгүлгени 5 бажынарнын ханазын кылган турар.

Бо чылын 800 баш шээр мал кирер 2 кажааны, 50 баш бызаалар кирер бир кажааны, колхоз төвүгө 60 саар инектерин тургузу азыраар, төлөвиле баугар кылдыр бир кажааны, 300 баш хөй кирер бир кажааны, Орта-Хемге тулар 3 муң куштун турар кажаанын, 40 баш ажыл-чын атырары кажааларын кылдырын көргөн. Санданын сорулгазы күөседерин-биле тудуг бригаданың составын чет-

Картофельдин, ногааларның болган мал чөмү культураларың тарылгазының калбарары

Картофель болган ногаа ажылы көдээ ажыл-агыйның чаш алыры болуп. 1951 чылдан эгелен картофельдин чөмөгүч бичи хөмчөгө тарып турган бис. Ажаал алган дүжүдүс чүдө урезинге четчир турган. Эрткен чылга чедир-ле биске ногаа ажылы чөй турган.

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун шилтирелеринге үндөйлөшө картофель болган ногаа ажылы саймырдырыңе баштайгы бажынарны кылды эгелден бис. Чижээ, эрткен 1954 чылда картофельдин 13 ганы, капустаны 3, огуретти 0,75, помидорну 0,25 ганы тараван бис. 1954 чылда картофель болган ногаалардан алган ортулагыс 8000 рубль болган.

Перспективтиг планда ол культураларың тарылга шөлу элден калбарыңы көрдүгөн. Картофельди бо чылын 25 га чөмө тараш, оон га бүртүгүндө 120 центнер дүжүт алырын планнаан бис. 1960 чылда оон тарылга шөлу 75 га, гадан азыр ортумак дүжүт 140 центнер болур.

нын дугайында айтыры өөрөкүр көрдү-мейн турган. Ол чорук мал чөмөрүнүн илангыла бөдүүн чөмөрүнүн айтырынын көөрдө чүдө ол чөмөрүн дугааларын калып аларының немедезин артырап ужурга таварышкан.

Колхозчуларын ниити хуралы бо чылдың шөл 1-ге чедир участка бурдуң чырылгыга азы ситен шөлуңе ажылдарының аргаларын, участкаларга малды баш санын хуваарын болган сезоннарда оларын ажылдарының аргаларын өөрөкүр хөмө сорулга-биле колхозтуң участкалар аайы-биле одаларын болган эске-даа ажылда тынмай турар аргаларын толаргай өөрөкүр көөртү колхоз башчар черге дааскан. Апаа үндөйлөшө планга чамык өскөрлөгелерин өөрөкүр көөртү база сүмөлдө.

Планын тус-тус алырлар аайы-биле бригадаларга болган фермаларга чутаалажып көрөш ниити хуралга база чутаалажып.

И. ОГУРЦОВ,
Колхоз даргазының оралкычы.

чөлөөн болган шынарын экинчилген. Ту-дуга ам 198 кили ажыдап турар болган 15 атырарын, бир автомашинаны тудуг бригаданыга быжылаан. Тудуг материалдарыңа херегаларын 2400 кубометр тудуг мажык кезип, тудуг участкаларыңче 57 хузуун сөөртүп алган бис.

Бызаачыларын ажыл хуваалдырып нийи көзөр, сөөртүр, ийи кертер, нарын чазаныга кылды аайы-биле таарыштыр-ган. Тудугчулар аразында социалисттик чарышты калбарган. Хаза созуру, көртү-дүт, күвүдөк самбарларын болган агит-хууластары доктаамал үнүп турар.

Чуртаалга тудуларын кылдыр 28 кили, бүдүрүлгө болган культура амил-дарыңың тудуларын кылдыр 12 килин ийи бөлүккө, мал кажааларынын тудула-рын кылдыр 14 килин 2 бөлүккө узу тургускан. Эвеноларын аяла чорудар ажылының планын чогаалып, кылдыр нормаларын доктаалып берген.

Малчынардык болган хөвү тургаларыңга кылдыр чуртаалга бажынарныны туду-ларын кылдынын эгелден. 1960 чылда бистиң колхозтуң төвү электрилик, разо-луг, уруулар асылгып, диек быжырап кер-лип, саччыгаштары болуп. Колхозтуң пилорамазы 20 килиериниң хунде кылдыр ажылын чигеткен. Чугай, кирпич өрөтөйп кылдыр ажылдарын кылып кел-ген болган кылып турар бис. Тудугта тыртар күштерин калбаа-биле ажылдар.

План дөңгө ажылың чүдө эгелен. Иң-чангаш планда көрдүгөн ажылдарын күөседеринге бүгү куралдарың болган аргаларын ажылдары колхоз башчар черин, бүгү колхозчуларын чутулаа сорулгазы.

X. ОЧУР,

колхозта тудуг бригаданың бригадир.

кылган. Апаа 100 тонна ногааларын бол-ган картофельди шыгжаар, а 1959 чылда база ногаа шыгжаар ол хире хөмчөгүч чери кылдыр бис.

Бо чылдан эгелеп район төвүңе ногаа сандыклар дөңгөү тургузар бис. 1955 чылда картофель болган ногаалардан 92 муң рубльдин ортулазын, 1960 чылда 135 муң рубльдин ортулазын алырын планнаан.

Перспективтиг планын баштайгы чылы—1955 чылда картофель болган ногаа культураларында бедик дүжүтү өстүрүп алыр сорулга-биле дараазында хөмчөгелерин алган болган моон солгаар-даа азыр деп турар бис: картофельдин 20

Кадрлар белеткээр талазы-биле хемчеглер

Колхозтуң перспективтиг планында колхозчуларын агрозоотехниктиг өөрдөйлөгөнчө болган көдээ ажыл-агыйын ийи-бүрү машиналарын ажылдап шылаар мергежидиг кадрларын белеткээринче улуг күчөңгөйни саппып турар. Бо айтырылгар мурунунан тура-ла колхоз башчар черини күчөңгөйнин төвүңе туруп келген. Ол черде билинчир. Колхозту организа болган ажыл-агый талазы-биле быжылаан, оон ажыл-агыйнын бүгү алырарын үлөгериң чорудары агро-техниктиг болган зоотехниктиг хөмчөгелерин доктаамал экинчилгенде, машин-техниканы билигип ажылдарыңдан хамбарыңар.

Бо байдаларын өөрөкүр көрөш, перспективтиг планда колхозчуларын агро-зоотехниктиг өөрдөлгезиниң болган машин-техниканы ийиңгөйдөп билип алы-рыңга колхозчуларын белеткээриниң талазы-биле чамык хөмчөгелерин чорударын көрүп турар.

Ам бешин колхозта электростанцияны, пилорама, зернобулат, электри күжү-биле ажылдары чазаныга хирөөлери, нефтинчидиңи, ирик өдөк саважыгаштар кылдыр станок болган эске-даа станоктар бар. Иңчангаш бистиң чамык колхозчу-ларын чаш техниканы ийиңгөйдөп ап турарлар. Чижээ, колхозтуң электростан-циянын локомобилин колхозчулар Дагы-оол, Додбай олар ажылдарын билир кылдыр өөрөкүр алганар.

Бистиң колхозта тускай өрөтөйпгээр

Колхоз бүдүрүлгезинде хөй күш кирер ажылдары механизастары

Бистиң колхозтуң беш чыл планында көдээ ажыл-агыйда хөй күш кирер ажылдарын механизастар талазы-биле улуг сорулгаар сандыган.

1960 чылга чедир колхоз сууруңга 120 инек кирер чангыс-аай төлөвиле-биле кылган кажаага инектерин сугтарарын, мал чөмүн хайндырарын, чөмөгөрлөгөн, инектерин санданы болган сөөртүгени механизастар. Ол кажааны электри чы-рыкы-биле хандырарын көрдүгөн.

Оон ийиң Ак-Хемге 50 инек, 75 сарык-тар кирер 2 кажааны, бызааның 2 кажа-ларыңга сугтарылганы, чөмөгөрлөгөн механизастар. Колхоз сууруңга 120 бызаалар кирер 1 кажааны долузу-биле механизастар болган электри-биле чырылар.

Алаакка төртүт инектерин чайлаан тургузар болган апаа мал чөмүн хайндырарын, инектерин чөмөгөрлөгөн, саарын механизастар.

Орта-Шыраанылака хойнуг кыргыл-дамы болган эдержилгезин чорудар, сезон үезинде бүгү хойларын кыргылдаан, эдержилгезин эрттирип болур зооветеринар-дык хөй мал базаны тургузар база ону механизастар болган электри чырыкызы-биле хандырар. Чолдак Шыраанылака ба-за ол илангың өшкү мал базаны тургузар. Оон сугтарылгазын, кыргылдааны механизастар болган электри чырыкы-биле база хандырар.

тонна сөөртүгү урезинерин, нарын иш-тинге дилдер 150 тонна өдөкти, соок үдө-шидиг рамааларын чыгылаар мат деп ситениң белеткеп алган бис. Эрткен партия-терин болган оларын рамааларын септеп алдышаан, 12 партиятерин дерип турар бис. 160 чаш партия рамааларын кылдып ту-рар. Ирик өдөк саважыгаштар кылдыр сто-нокка 10000 хире ийиңгү саважыгаштарын белеткээр бис, удебреннеге 6 тонна өдөкти белеткеп алган бис. Ам бригадан-иң составында быжылдыгыңдан 42 колхозчуларын ажылдын тус-тус участка-рында хувааган.

Е. ОЧУР-ООЛ,
ногаа бригаданың бригадир.

эштер Капустина, Огурцов, Чучилин, Ма-лакшин болган Ставеев олар көдээ ажыл-агый машиналарын өөрөкүр алырыңга колхозчуларга идеякыйлг дүзөлажып турарлар.

Перспективтиг планда 1955—1956 чылдарда бешин 58 колхозчуларын агро-зоотехниктиг курса өөрдүр сорулгазы салган. Автомашинаны, көдээ ажыл-агый машиналарын өөрөкүр курсту колхозта тургузары көрдүгөн. Ол курса колхозчу-ла анык өссөнни хаара тулар. 1960 чылга чедир ол курсту дамчытыр 108 килин көдээ ажыл-агыйнын ийи-бүрү машиналарын ажылдарынын бөдүүн ар-галарыңа өөрдүр. Техниктиг өөрдөлгезин күчөңгөйнин өөрдөлгө программаны колхоз башчар чер багылаан. Кичөөлөр чорудар тускай чери колхоз баш-чар чери база белеткеп берген.

Биске агрозоотехниктиг курстар болган көдээ ажыл-агый машиналарын өөрөкүр сурстан ангыда тудуг техниказын чамык бөдүүн айтырыларын өөрөкүр планда база көргөн.

Бо хөмчөгелерин боттандырар колхоз бүдүрүлгезиниң ийи-бүрү айдырларды хөй күш үнер ажылдарын механизастар айтырыгын хөрек кырыңга боттандырар артыны бөрү болган колхоз бүдүрүлгезин удурутун аргалыг калбар-биле колхоз бөдү элден улуг хөмчөгү-биле хандырты-нар деп санап турар бис.

X. ОЧУР,

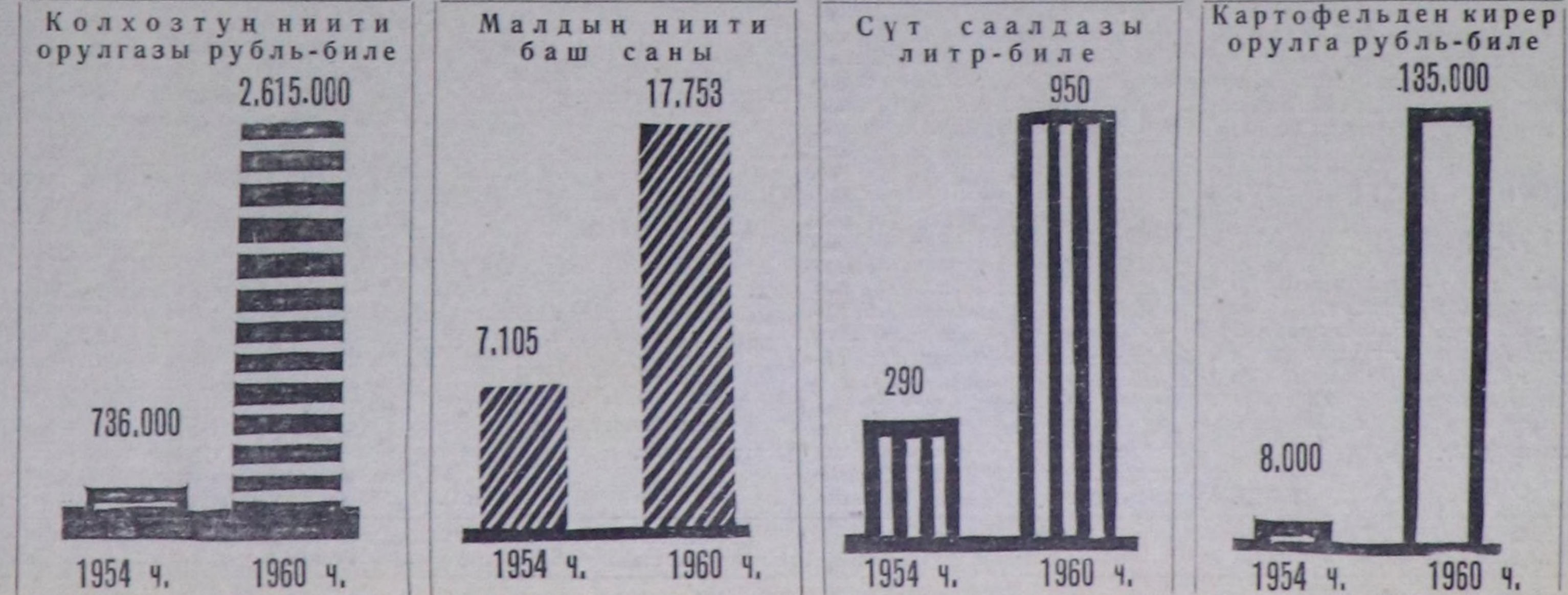
колхоз даргазы.

Тарылга шөлдөрүн калбартыр болган дүжүттү бедитер

Колхозтуң ажыл-агыйнын перспективтиг беш чыл планында чери ажылдарын экинчилерин, тараа культураларын болган мал чөмү культураларын бүдүр-өкүр көрдүгөн хөй чыл. Беш чылдың дүжүтуң тараа культураларын тарымар шөлдөрүн көүдөлдөрүн планнаатын-маан. Тараа бүдүрүлгезин көүдөлдөрүн чүдө дүжүттү бедидериниң күөсел-биле план-наан бис. 1955 чылда тараның ниити чымылазы 2080 тонна, а 1960 чылда 2208 тонна болур. Ногаа культуралары тарымар шөл ол үезин дүжүтуңда 7 гадан 15 га чедир азы ийи ажыг каттап көү-дөр, а ногааларың ниити чымылазы — 3 гадан өдөр.

ка херегалар мал чөмөрүнүн шөлү 1955 чылда 10 га, 1960 чылда 30 га, а дөм-дында чөмөштилгелерин—8-тен 10 га чедир өдөр. Шыктыг чөмөрүн ниити чымылазы ол үезин дүжүтуңда 300 тон-надан 1200 тонна чедир өдөр. Шыктыг чөмөрүн салырыңга даштан кылган чар-тык ситес башыңдык болган дөмдында чөмөрүн ситенерин шыгжаар салдык-турар. Картофель бүдүрөкү биске көүдөр. Ону азы-чөмөгө-даа, мал чөмөгө-даа ажылдар. Чижээ, картофельди тарылга шөлү 1955 чылда 25 гадан 1960 чылда 75 га чедир, а оон ниити чымылазы 300 тоннадан 1050 тонна чедир өдөр, оон ийиңге 550 тонна азы-чөмө херегаларын. Оон ангыда сугтарылгалыг одаларының

КОЛХОЗТУН АЖЫЛ-АГЫЙ КӨРГҮЗҮГЛЕРИНИН ДИАГРАММАЛАРЫ



Амгы үедө бистиң колхозта механизациның өгө үндөйлөгөн бар апарган. Чи-жээ, чымыл күжү-биле ажылдар электростанция ажылдап турар. Ол 24 аял күш-түт. Колхозта бир пилорама электри күжү-биле ажылдап турар. Чангыс ол пилорама бешин хол-биле ийиң дилер 16 дилгилерин күш-ажылын солуп турар. Оон ийиң «нефтягазель 226, «Эрнополь» болган эске-даа күчүлүг моторлар бисте бар.

Үстүңдө айтылган сорулаарын күө-седир чини эвес айтыры болур. Механи-зацины боттандырарды дык хөй күшүт үндүрер, хөреңгилерин чарыгтаар рече-тинер болган чаш совет техниканы билер колхозчу кадрларын белеткээр негеттер. Иңчалаа-даа бо ажылдарын боттандырып болурун долу аргалары бисте бар бол-ган ол күөсетинер.

X. ОТУГАШ,
колхозтуң санаачы.

Улустар аразының харылзааларында дүшкүүлүг чорукту кошкадыр талазы-биле Азия чурттарының чөвүлел хуралы

Д.В.И. Улустар аразының харылзааларында дүшкүүлүг чоруктары кошкадыр талазы-биле Азия конференциясының апрель 8-теги эртеги хуралы Сирияның парламентинин кезигүү Сирияның премьер-министри чоразан Мааруф Эд-Давалбинин дараалашканы-биле ажыттыган. Конференция хун айтырларының бирги чүтүүн—политиктиг айтырлары чугаалажып көөрүн үргүтүлгөз.

Конференцияда Египеттен хайгаарачкы болуп олжаруу турар өрүст Азия бир-ле дугаарында саяал берген. Азияның элээн хей чурттарының девисээрине империалистиг күрүүлөргө шөрг болгаш шериг-далай базаларының тайбынны болгаш айык чок чорукту хөргөнтө угуу айымы болуп турарын ол оңзапал демгелеш, Азияның улустары боттарының чурттарының девисээрине ол даштыкы шериг базаларын ууткаар дээп демгелештир турар деп чугаалажып.

Оң сонда КВР-ның төлөөн Улустун дээди хуралының кезигүү Кан Нан Ук эсе алгаш, Кыдат Улус Республиканың БНО-да дүрм өзүгээр олудун сонгаартапайн апаа тыпсырын эргежок чугаалажып айткан.

Кыдат Улус Республиканың дүрм өзүгээр эргелерин хандыр дугайында конференция БНО-га болгаш бүтү делегейин улустарына кыйгырыг үндүр дугайында саналы КВР-ның төлөөрүнүн мурунундан Кан Нан Ук ширген.

Тайбын камгалааның бирма комитетинин дарагы «Улустар аразына тайбынны быгылгавы дээп» делегейин Сталинны шаныштың лауреады Такис Коло Умангтен конференцияның киржижкелерине чедерген байыры бирма төлө Такис Лай Маугер томчаан.

Хун айтырынын бирги чүтүүн чугаалажып көөрүңгө япон парламентинин кезигүү дээрин Томи Хора болгаш ийини национал конгресс партияның асылчы комитетинин кезигүү Сиг Гурмух Му-сафир олар база киришкен.

Конференция оң сонда Азияның экономика, айтырлары чугаалажып көөрүңгө ширген. Ол айтыр талазы-биле илеткеди Японияның төлөөн эконо-мизаның профессору Ниси Кобаси кыл-га.

Иоси Кобасинин илеткели

Ол илеткелдин баштайгы бөлүгүнө Азияның экономикасында дайын согууде болгаш өскөргөндүктөрү чугаалаан. Азияның элээн хей чурттары делегейин ийгили дыйынынын сонда колонизалдыг өзү-чүрүмдөн косталган дээрин ол демгелешкен. Ол чурттар экономиктиг хөгжүлдөргө болгаш индустриализацияны талазы-биле боттарының планнарын амды-ралда чорудуп турар.

Индустриалдык барымы чүк капитализми болуун эргек улетки экономиктиг тергишээринин артыкчыларын ам-даа хөргө артырып турар болгаш оң туржук Азияның чамды районнарына болуучу мурундагы ажелдини катан төртүндүр-дин күштүү-биле оралдажып турар деп ол демгелешкен. Биствин улеткүүлүг хей-хей тазарылгаларга даштыкы капиталдык чөвүлөлүн агаанда турар, а биствин көдө сууралдык дендин аларал-түргө-дөдөн ам-даа ушунмаан. Борюнда болгаш Вьетнамга дайын чорудулгалары соксакан турбас Азия чурттары чартык колонияларын байдалында турары оралдажып турар чамды дүргөлеринин политиканын уруу-биле хей-хей моондактарга таваржып турар деп чүвени айткан. Ол боттарын илерешкени болза, нургулайында шериг сорулгаларына саялы турар америк «дузлажчы» болуп турары чигини чок. Каттышкан Штаттардан индыг дузлажчы ап турар чурттар оң орун кылдыр боттарынын шериг чарыкчаларын көвүдөр чорук-биле төлөө-ринге албадырып турар. Кобасин оң ботталкы кылдыр Каттышкан Штаттарды дайын-кайынынын айымы чок чорунуң дугайында дугуржулга кылган Япо-нияны айткан чугаалаан. Япония амгы уеде болуңчү бөдөдөн болуңчү көргөни-биле тургузуп шыгарас болгаш чүс-чүс миллилар неини шериг сорулгаларына чарыкчаларыга албадырган шак индыг аларга чок байдалда турун турар.

Азия чурттарынын барымы чүтүүн халашканында бүрүн хостаарына ол чурттарыны индустриализацияны бараан болуп ужуруг деп Кобасин демгелешкен. Барымы чүк чурттарыны «дузлажчы» дээр чүвөлери болгаш капитал салымшына-ры моон мурунда-даа ышкаш кол нур-

улгайында стратегтиг болгаш улеткүүлүг чиг-дини ажылаарының сорулгалары салып турар.

Кобасин илеткелдин түндөк кезинде аграр айтырлары, дамгытык мурунда Азияның экономика талазы-биле чедиш-кенин хөгжүлдөргө кол чүтүү болуп турар чер реформаларының дугайында айтырты чугаалаан. Чамды чурттарда, чигжээргө, КВР-да, КВР-да болгаш ВДР-да чер реформанын дилим-биле чорутка аз ам чорудуп турар, оң ачымында көдө ажыл-агый проулканынын хөмчөлдү үлгүдү, а тараачынарын санын алыгыч аргазы кайгамчык улуу-биле өзүп турар деп Кобасин чугаалаан.

Чер реформанын чедишкенин чорут-каны болгаш тараачынарын байдал-ын экижидеринин үнденин болза, черги чүтө оңу ажылап кымыл турар кижил-ерге дамгычпы бээр болуп деп Кобасин демгелешкен.

Кобасин илеткелдин түнденине бо конференцияга экономиктиг айтырларын бүтү талазы-биле чугаалажып көөрү боттарынын экономиктиг депшилегенин эрге-ажыктыгына таарыштыр Азияның улустарынын кайы-кайымына ажыктыг кылдыр калы ажылдажырыга дузлаар дээринге илеткелди илереткен.

Пейдонун төлөөрүнүн баштыкы доктор Амарсингхам элерини илеткелге дайын согуудеге уеде делегей рыногунуң байдалынын дугайында айтырты болгаш социалистиг делегейин чурттары-нын чар рыногунуң тургустууга чугаалаан. Барымы чүк күрүүлөргө, бирги өзгөчө АШ-тын бүтү-ле шаптык-таажынары турбас демократтыг эл-герин чурттары-биле салгылажышы кышкак хөгжүлдүг чурттарынын экономикага кайы хире чаагы салдырар болуп турарын ол тодаргай чикестерге көргүскөн.

Азияны чурттарына аграр айтырын пиитирээринин аргазы болгаш тара-ачынарын амгырал денденин бедирини айтырларынын Амарсингхам база тодаргай чугаалаан.

Оң сонда Совет Эвилелин төлөө-кчи, Бүтү-өзүлөткөн саядык палатаынын президумунуң дарагы М. В. Нестеров чүвө чугаалаан. Эске чурттарынын экономика монополистиг бөлүктөргө эрге-ажыктыгына чаргытырып күзөп турар империалистиг күрүүлөргө уурааныш-тыр ССРЭ болгаш социалистиг элгерини чурттары экономикагы харылзаалар талазы-биле тайбын кожа-хөлбөз логинаш-кыны болгаш Азияны чурттарынын экономиктиг хөгжүлдөргө бүтү хөмчө-лөр-биле илг бээриниң принциптери барылмаалан турар деп ол чугаалаан. Совет Эвилелин ол политиканы тодаргай сан-фактылар биле Нестеров быдыккан.

Нестеров түнелинде Азияга болгаш Ыраккы Чөөн чүккө салгылажышкы-нын хөгжүдөргө Каттышкан Штаттарын таварыштырып турар моондактарынын дугайын чугаалаан.

Экономиктиг айтырлар талазы-биле чугаалажыга Кыдаттың төлөөн Шинь Хай-пэн база киришкен.

Конференция оң сонда сойпа болгаш култура айтырлары чугаалажып көөр-үңгө ширген. Бичли уруулары камгалаарынын инди чөвүлелин чингине секретары Индияны төлөөн дээриг Хан-на Сен чүвө чугаалаан. Индияга хөргө-дөнөр шимчээринин төртүнгөндүн дугайы болгаш Индияны хөргөдөнөрү өз улу-биле дег өргөтөр айырыны му-рунда кайы-хире бергелери ачып өрттер ужурга таваржып турганынын дугайы ол чугаалаан. Колонизалдыг өзү-чүрүм-үн чаргыкчы байдалга чингинеи кымыл амгалаанын талазы-биле Индияга кыз-да чоруп чүтүлөр ам-даа конгуч хей дээрин Сен демгелешкен. Шак индыг база бир утуу айтыр болза, хөргөдөнөрүн өртүзүндө ажы чокталымшыны болуп деп Сен чугаалаан. Апрель 8-тин эртеги хуралы оң-биле доозулган.

Апрель 8-тин хундуску хуралы

ДЕЛ. Конференциянын апрель 8-те хундуску пленарыг хуралы Гурмух Сиг Шусафирин дараалашканы-биле ажыт-тылган. Ол хуралга мурундагы хурал-га өгөдөн Азияны политика, экономика, сойпа болгаш култура айтырлары чугаалажып көргөн.

Бир-ле дугаарында Бирманың төлөө-ринин баштыкы суратгы адвокат У Ха Джо санал берген. Бирманың улуу тай-бынны ажык күзөп турар, чүтө дээрге,

дайын деп чүд деп чүвени боттарының чоруктуу-хилинчектиг дугуржулгасын бистер көргөн бис деп ол демгелешкен. Биствин чуртүвүсү катан тургузары чүтө тай-бынны болгаш найралдык байдалында болдунар аргалы деп чүвени эки билер бис ычангаш улустар аразынын харыл-зааларында дүшкүүлүг чоруктары кош-кадыр, тодаргайлаарга тайбынны камгалаарына илг бээр сорулганы салып турар бо конференцияга киржир-биле маңаа че-дип көргөн бис.

Бирманың улуу чурттуу мурун-чөөн талакы районнарын хоозурадып турар гомиандык интервентилерден бөдүңүч камаанышпас чорун камгалап турар деп ол демгелешкен.

Бирманың айык чок чоругуна база ол ышкаш бүтү Азияны айык чок чоругуна дорт айык болуп турар СЕАТО-ну бол-гаш өске-даа шериг керүүлери Бирманың улууг чугаажок буруу шаап турар дээр-лип У Ха Джо оңзапал демгелешкен. СЕАТО-нуң политиканын үнденин беш принциптерге шуут уураанышкык деп ол чугаалаан.

Азияда колонизалдык эск Азияны бот-бодуга өжөншөк бөлүгөндүктөрүнө чарыкчалар дээр калды-даа орал-дышкыларга моон ылай өтөшкөн шы-дас бис деп У Ха Джо чугаалаан.

Оң сонда инди национал конгресс партиядан инди парламентинин кези-гүү Калелар санал берген. Ол Азия чурттарынын култура талазы-биле кай-гамчык улууг үк-салагыни айттып, Азия-ны чурттарынын културасын болгаш литератарынын төөгүнү өз алба-лаа өөрениринин эргежок чугаалажып дем-гелешкен.

Калеларын саналык сонда дарга-нын олдуң КВР-ның төлөөн Пак Ден Ай өзөпкөн.

Азияны улустарынын аразына кул-туртуу харылзааларын айтырынын дугайында Совет Тажикстанын шуугу-чүз Мирзо Турсун-Заде чүвө чугаалаан. Совет эрге-чагырганын чылдарынын ду-ругуна талжик улуугун кайгамчыктыг чедишкенинин, база култура талазы-биле чедишкенинин дугайында, Азия чурттарынын найралдык төлөөрүнүн Тажикстанга чоранынын дугайы ол чугаалаан.

Мирзо Турсун-Заде бөдүңүч чугаала-ны даразындагы өскөр-биле дооскан. «Ам делегейин бүтү улустары, база Азияны улустары дайынны планнарын шитир-ли-биле ойтур шамгышса, тайбын най-ралдык болгаш чурттарыны чогадыкчы калы ажылдажыгынын чырыктымыг дегем ору-биле баарын күзөп турарлар. Оң хөргөлдөң болза, Азия чурттарынын мында Делиде, тайбын ишашылдыг угуу инди улуугун найсызында чыны-дырган конференция болуп турар».

Конференцияга байыр чедирер-биле Делини хөргөдөнөр организациялары-нын төлөөри келген. Залда олурган бүтү кижилер олуттарында туруп келген, ин-ди найсыздык ажылчы хөргөдөнөрүн инди төлөөкчилерин диниттиг адым час-лашыкы-биле уткан. Инди найсыздык-тыг ажылчы хөргөдөнөр конференцияны чымылгырганын сорулгаларын оң ил-дирген чүтүлдүзүңгү ботталышкан.

Хундуску хуралга Сирияны парламен-тининин кезигүү Абду Керим Зухур, даштыкы-биле културтуу харылзаала-ныны кылга улуу нитилелин дарагы Чу Ту-нань болгаш япон парламентинин кезигүү чоразан буддий ажылдакчы Та-аудо Курума олар база санал бергенер.

Апрель 8-тиг кезежинде инди найсы-здык хамаатылары Азия чурттарынын конференциянын төлөөрүнүн алдыга көдө улууг хулап алышыкыны кылган. Хулап алышыканы Делини хей-нигити-иниң чүс-чүс төлөөкчилери олурушкан.

Апрель 9-та Азияның тус-тус айтыр-лары өөренип көөр талазы-биле яны-бү-рү комиссияларын хуралдары болган.

ДЕЛ. Улустар аразынын харылзааларында дүшкүүлүг чоруктары кошкадыр талазы-биле Азия конференциясы апрель 10-да Делиге доозулган. Конференция политика, сойпа, экономика болгаш култура айтырларынын талазы-биле элээн хей резолюцияларын хулап алган. Кон-ференция тайбын кожа-хөлбөз логинаш-кыны беш принциптерин деткип, база колонизалдыг өзү-чүрүм болгаш раса талазы-биле ылай көөр чорукка уураа-нышыкынын илереткен.

Азияда колонизалдык эск Азияны бот-бодуга өжөншөк бөлүгөндүктөрүнө чарыкчалар дээр калды-даа орал-дышкыларга моон ылай өтөшкөн шы-дас бис деп У Ха Джо чугаалаан.

Оң сонда инди национал конгресс партиядан инди парламентинин кези-гүү Калелар санал берген. Ол Азия чурттарынын култура талазы-биле кай-гамчык улууг үк-салагыни айттып, Азия-ны чурттарынын културасын болгаш литератарынын төөгүнү өз алба-лаа өөрениринин эргежок чугаалажып дем-гелешкен.

Калеларын саналык сонда дарга-нын олдуң КВР-ның төлөөн Пак Ден Ай өзөпкөн.

Азияны улустарынын аразына кул-туртуу харылзааларын айтырынын дугайында Совет Тажикстанын шуугу-чүз Мирзо Турсун-Заде чүвө чугаалаан.

Совет эрге-чагырганын чылдарынын ду-ругуна талжик улуугун кайгамчыктыг чедишкенинин, база култура талазы-биле чедишкенинин дугайында, Азия чурттарынын найралдык төлөөрүнүн Тажикстанга чоранынын дугайы ол чугаалаан.

Мирзо Турсун-Заде бөдүңүч чугаала-ны даразындагы өскөр-биле дооскан. «Ам делегейин бүтү улустары, база Азияны улустары дайынны планнарын шитир-ли-биле ойтур шамгышса, тайбын най-ралдык болгаш чурттарыны чогадыкчы калы ажылдажыгынын чырыктымыг дегем ору-биле баарын күзөп турарлар. Оң хөргөлдөң болза, Азия чурттарынын мында Делиде, тайбын ишашылдыг угуу инди улуугун найсызында чыны-дырган конференция болуп турар».

Конференцияга байыр чедирер-биле Делини хөргөдөнөр организациялары-нын төлөөри келген. Залда олурган бүтү кижилер олуттарында туруп келген, ин-ди найсыздык ажылчы хөргөдөнөрүн инди төлөөкчилерин диниттиг адым час-лашыкы-биле уткан. Инди найсыздык-тыг ажылчы хөргөдөнөр конференцияны чымылгырганын сорулгаларын оң ил-дирген чүтүлдүзүңгү ботталышкан.

Хундуску хуралга Сирияны парламен-тининин кезигүү Абду Керим Зухур, даштыкы-биле културтуу харылзаала-ныны кылга улуу нитилелин дарагы Чу Ту-нань болгаш япон парламентинин кезигүү чоразан буддий ажылдакчы Та-аудо Курума олар база санал бергенер.

Апрель 8-тиг кезежинде инди найсы-здык хамаатылары Азия чурттарынын конференциянын төлөөрүнүн алдыга көдө улууг хулап алышыкыны кылган. Хулап алышыканы Делини хей-нигити-иниң чүс-чүс төлөөкчилери олурушкан.

Апрель 9-та Азияның тус-тус айтыр-лары өөренип көөр талазы-биле яны-бү-рү комиссияларын хуралдары болган.

ДЕЛ. Улустар аразынын харылзааларында дүшкүүлүг чоруктары кошкадыр талазы-биле Азия конференциясы апрель 10-да Делиге доозулган. Конференция политика, сойпа, экономика болгаш култура айтырларынын талазы-биле элээн хей резолюцияларын хулап алган. Кон-ференция тайбын кожа-хөлбөз логинаш-кыны беш принциптерин деткип, база колонизалдыг өзү-чүрүм болгаш раса талазы-биле ылай көөр чорукка уураа-нышыкынын илереткен.

Апрель 8-тин хундуску хуралы

ДЕЛ. Конференциянын апрель 8-те хундуску пленарыг хуралы Гурмух Сиг Шусафирин дараалашканы-биле ажыт-тылган. Ол хуралга мурундагы хурал-га өгөдөн Азияны политика, экономика, сойпа болгаш култура айтырлары чугаалажып көргөн.

Бир-ле дугаарында Бирманың төлөө-ринин баштыкы суратгы адвокат У Ха Джо санал берген. Бирманың улуу тай-бынны ажык күзөп турар, чүтө дээрге,

Азияда колонизалдык эск Азияны бот-бодуга өжөншөк бөлүгөндүктөрүнө чарыкчалар дээр калды-даа орал-дышкыларга моон ылай өтөшкөн шы-дас бис деп У Ха Джо чугаалаан.

Оң сонда инди национал конгресс партиядан инди парламентинин кези-гүү Калелар санал берген. Ол Азия чурттарынын култура талазы-биле кай-гамчык улууг үк-салагыни айттып, Азия-ны чурттарынын културасын болгаш литератарынын төөгүнү өз алба-лаа өөрениринин эргежок чугаалажып дем-гелешкен.

Калеларын саналык сонда дарга-нын олдуң КВР-ның төлөөн Пак Ден Ай өзөпкөн.

Азияны улустарынын аразына кул-туртуу харылзааларын айтырынын дугайында Совет Тажикстанын шуугу-чүз Мирзо Турсун-Заде чүвө чугаалаан.

Совет эрге-чагырганын чылдарынын ду-ругуна талжик улуугун кайгамчыктыг чедишкенинин, база култура талазы-биле чедишкенинин дугайында, Азия чурттарынын найралдык төлөөрүнүн Тажикстанга чоранынын дугайы ол чугаалаан.

Мирзо Турсун-Заде бөдүңүч чугаала-ны даразындагы өскөр-биле дооскан. «Ам делегейин бүтү улустары, база Азияны улустары дайынны планнарын шитир-ли-биле ойтур шамгышса, тайбын най-ралдык болгаш чурттарыны чогадыкчы калы ажылдажыгынын чырыктымыг дегем ору-биле баарын күзөп турарлар. Оң хөргөлдөң болза, Азия чурттарынын мында Делиде, тайбын ишашылдыг угуу инди улуугун найсызында чыны-дырган конференция болуп турар».

Конференцияга байыр чедирер-биле Делини хөргөдөнөр организациялары-нын төлөөри келген. Залда олурган бүтү кижилер олуттарында туруп келген, ин-ди найсыздык ажылчы хөргөдөнөрүн инди төлөөкчилерин диниттиг адым час-лашыкы-биле уткан. Инди найсыздык-тыг ажылчы хөргөдөнөр конференцияны чымылгырганын сорулгаларын оң ил-дирген чүтүлдүзүңгү ботталышкан.

Хундуску хуралга Сирияны парламен-тининин кезигүү Абду Керим Зухур, даштыкы-биле културтуу харылзаала-ныны кылга улуу нитилелин дарагы Чу Ту-нань болгаш япон парламентинин кезигүү чоразан буддий ажылдакчы Та-аудо Курума олар база санал бергенер.

Апрель 8-тиг кезежинде инди найсы-здык хамаатылары Азия чурттарынын конференциянын төлөөрүнүн алдыга көдө улууг хулап алышыкыны кылган. Хулап алышыканы Делини хей-нигити-иниң чүс-чүс төлөөкчилери олурушкан.

Апрель 9-та Азияның тус-тус айтыр-лары өөренип көөр талазы-биле яны-бү-рү комиссияларын хуралдары болган.

ДЕЛ. Улустар аразынын харылзааларында дүшкүүлүг чоруктары кошкадыр талазы-биле Азия конференциясы апрель 10-да Делиге доозулган. Конференция политика, сойпа, экономика болгаш култура айтырларынын талазы-биле элээн хей резолюцияларын хулап алган. Кон-ференция тайбын кожа-хөлбөз логинаш-кыны беш принциптерин деткип, база колонизалдыг өзү-чүрүм болгаш раса талазы-биле ылай көөр чорукка уураа-нышыкынын илереткен.

Апрель 8-тин хундуску хуралы

ДЕЛ. Конференциянын апрель 8-те хундуску пленарыг хуралы Гурмух Сиг Шусафирин дараалашканы-биле ажыт-тылган. Ол хуралга мурундагы хурал-га өгөдөн Азияны политика, экономика, сойпа болгаш култура айтырлары чугаалажып көргөн.

Бир-ле дугаарында Бирманың төлөө-ринин баштыкы суратгы адвокат У Ха Джо санал берген. Бирманың улуу тай-бынны ажык күзөп турар, чүтө дээрге,

Азияда колонизалдык эск Азияны бот-бодуга өжөншөк бөлүгөндүктөрүнө чарыкчалар дээр калды-даа орал-дышкыларга моон ылай өтөшкөн шы-дас бис деп У Ха Джо чугаалаан.

Оң сонда инди национал конгресс партиядан инди парламентинин кези-гүү Калелар санал берген. Ол Азия чурттарынын култура талазы-биле кай-гамчык улууг үк-салагыни айттып, Азия-ны чурттарынын културасын болгаш литератарынын төөгүнү өз алба-лаа өөрениринин эргежок чугаалажып дем-гелешкен.

Калеларын саналык сонда дарга-нын олдуң КВР-ның төлөөн Пак Ден Ай өзөпкөн.

Азияны улустарынын аразына кул-туртуу харылзааларын айтырынын дугайында Совет Тажикстанын шуугу-чүз Мирзо Турсун-Заде чүвө чугаалаан.

Совет эрге-чагырганын чылдарынын ду-ругуна талжик улуугун кайгамчыктыг чедишкенинин, база култура талазы-биле чедишкенинин дугайында, Азия чурттарынын найралдык төлөөрүнүн Тажикстанга чоранынын дугайы ол чугаалаан.

Мирзо Турсун-Заде бөдүңүч чугаала-ны даразындагы өскөр-биле дооскан. «Ам делегейин бүтү улустары, база Азияны улустары дайынны планнарын шитир-ли-биле ойтур шамгышса, тайбын най-ралдык болгаш чурттарыны чогадыкчы калы ажылдажыгынын чырыктымыг дегем ору-биле баарын күзөп турарлар. Оң хөргөлдөң болза, Азия чурттарынын мында Делиде, тайбын ишашылдыг угуу инди улуугун найсызында чыны-дырган конференция болуп турар».

Сталинградтың ажылчы чоннарының хоорай Советияң төлөөрүнүн Англиядан үнгени

ЛОНДОН. Апрель 12-де Лондонда Совет Эвилелиге, Говентинин муниципалдыг чөвүлелин чалаанын өзүгээр Анг-лия чоразан Сталинградтың ажылчы чоннар депутаттарынын хоорай Советинин төлөөрү жуудуп үнгүскөнөр.

Апрель 12-де Лондонда лорд-мар Фог неге баштаган Говентинин муниципалдыг чөвүлелин төлөөкчилери, а ол ышкаш ССРЭ-ниң Англияда элчиги чери-ни төлөөкчилери үдөннөр. (СЭТА).

Тайбының Бүтү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга Италияда ат салышкынының чыылдазы

РИМ. Тайбың талакыларынын шим-чөөшкенинин итали комитети кыйгыры чарлаан, мында чугаалап турар болза, Тайбының Бүтү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкыны-нын талазы-биле кампания Италияда улам-на калыбары турар. Кыйгыры адаанга ат салышкынынын талазы-биле кампанияда ол ышкаш католиктиг ор-

ганизацалар болгаш тус-тус католиктер база киржип турар деп дынамыда айт-кып турар.

Тайбының Бүтү-делегей Чөвүлелин Кыйгырынын адаанга ат салышкыны-нын талазы-биле кампанияда ол ышкаш католиктиг ор-

Кижитөрөлгөнгө удур чаа кем-бурууларны болдурбас Фашизмге удур демиселчилерин Бухенвальдыга болган улустар аразынын митинги

БЕРЛИН. Веймарың чогуунда Бухен-вальдыга мурундалгы гитлержи албад-лагериниң девискелерине фашизмге хи-лиактетиргенери хостаанында бээр оң чыл оюн холбагы апрель 11-де фа-шизмге уураанышкын демиселчилеринин 50 муң кижиги кижиги улустар аразы-нын митинги болган.

не чүвө чугаалаан. Фашизмге удур бүтү немец демиселчилеринин өмүзөндөн империалистиг герман милитаризми катан төртүндүргөнгө шөгүлдөргө шөгүлдөргө шөгүлдөргө шөгүлдөргө чымылгырганы ол кыйгырган.

Германиянын ийи кезектеринде фа-шизмге удур демиселчилер, Совет Эвилелинде, Польшада, Чехословакияда болгаш уду демократияны өскө-даа чур-тарында, а ол ышкаш Францияда, Ав-стрияда, Данияда, Голландияда болгаш Европаның өскө-даа элээн хей чурттары-нда төлөөр митинги келгенер.

Бухенвальдыга хиляккетирип чор-азаннар болгаш даштыкы төлөөрүн кези-гүнгөри база митингге чүвө чугаа-лааннар.

Герман Демократык Республиканың уду палатаынын дарагынын орадакчы-ы Г. Матери митингдин киржижилери-

Герман милитаризми болгаш фашизми катан төртүндүргөнгө уду, шериг боттарыны тургузурга болгаш чаз дай-ның бедилектениге уду, атомуг чеп-секти болгаш кижилери массалыг уу-лаарынын өскө-даа чепсектери хоруула-ры дээр демгелеш деп шитирип чору-у илереткенге манифести митингине киржижилери хулап алган. (СЭТА).

Вьетнамың Улустун армиязы-биле француз эвилелиң чепсектиг күштеринин аразында дугуржулгага ат салганы

ПЕКИН. Вьетнамың информация аген-тилегинин дындамында үндөшкөн. Синьхуа агентилелин Ханойда корреспон-дентинин дындап турары болза, Хайфон зонасында (Сонгу Вьетнамда фран-цуз шериглерин эргезинде түр зона — Реп.) хамааты болгаш шериг эрге-чагыр-галарын Вьетнамын Демократтык Респуб-ликасыга дамчыды бөдөрүнү база Куан Нгай-Бинь Динь районы (Муруну Вьет-намда Вьетнамың Улустун армиязынын эргезинде түр зона—Реп.) хамааты бол-гаш шериг эрге-чагыргаларын Францияга дамчыды бөдөрүнү дугайында дугур-жулгага апрель 11-де аттар салдыган. Ду-гуржулгага Вьетнамың Улустун ар-миязынын дээди команданын төлөө-рүнүн баштыкы генерал Ван Тьен Дунг болгаш француз чепсектиг күштеринин дээди команданын төлөөрүнүн башты-кы генерал де Брессон олар аттары салганы.

Хайфон зонасында эрге-чагыргаларын дамчытып беришкенин корум-чүрүмүндө болгаш айык чок чоруктуң негедели-биле чорутуңган турар уурулу деп ийи талаар нити принцин өзүгээр дугуруш-каны.